Trečia patalpa buvo rasta perkasoje Nr. 6. Šio pastato patalpoje rūsio nebuvo. Patalpos PR kampe buvo rastos požeminės alaus bravoro krosnies liekanos. Bravoras buvo nugriautas ir užpiltas XVII a. gale.

Ketvirta patalpa buvo rasta perkasoje Nr. 3 Joje buvo įrengtas 3,Ox4,O m dydžio rūsys, perdengtas cilindriniu skliautu. Į rūsį buvo patenkama per 1,O pločio laiptinę iš sklypo kiemo. Užpylime rasti archeologiniai radiniai datuojami XVIII a.

Pastatui stovint XVII-XVIII a. kieme susidarė suplūktas tamsiai pilko juodžemio sluoksnis, kurio storis yra 2O-25 cm. Nugriovus mūrinį pastatą XIX-XX a. susidarė 5O-6O cm storio griuvenų ir maišytos žemės sluoksnių horizontas.

Pagal archeologinių tyrimų duomenis buvo koreguotas priestato projektas, išlaikant XVII a. sklypo mūrinio užstatymo planinę struktūrą.

Algirdas Žalnierius

Sklypo Virbalyje,Vilniaus g. Nr. 22 archeologiniai tyrimai

Archeologiniai kasinėjimai Virbalyje, sklype Vilniaus g. Nr. 22, buvo atlikti 1992 m. Jame numatoma statyti visuomeninės-gyvenamos paskirties pastatą. Tyrinėtas sklypas yra istorinio-urbanistinio paminklo - Virbalio senamiesčio centre, buvusios turgavietės aikštės PV kampe. Sklypas neužstatytas, tik prie Vilniaus ir Maironio gatvių kampo tankiai užsodintas įvairių rūšių medžiais. Remiantis istoriniais šaltiniais galima spręsti, kad Virbalio miestelis buvo statytas tuščioje vietoje maždaug 1558-156O metais. 1561 m. Virbalio inventoriuje tyrinėtas sklypas

minimas kaip užstatytas ir apgyvendintas. Planuojant miestą, tyrinėtas sklypas įėjo į PV turgaus aikštės kampo kvartalą, kuriame buvo nužymėti 6 vienodo dydžio sklypai, orientuoti galais į dabartinę Vilniaus gatvę. Š kvartalo kraštinės ilgis - 118 m. Kiekvieno sklypo plotis buvo 19,5-2O m.

Archeologinių tyrimų metu buvo iškasta 1O perkasų, ištiriant 1O6 kv. m plotą. Perkasos 1-7 buvo iškastos prie dabartinės Vilniaus gatvės, P sklypo dalyje. Kasant perkasas Nr. 1-7 buvo ieškota pirminio užstatymo. Perkasos Nr. 8-1O buvo iškastos norint nustatyti sklypo kultūrinių sluoksnių klodo stratigrafiją P kryptimi. Kultūrinio sluoksnio klodų storis sklypo Š dalyje yra iki 2,3 m storio. P sklypo dalyje jo storis yra 1,3 m. Pirminis žemės paviršius, kurį sudaro rusvas priesmėlis, kyla P kryptimi. Virš jo užfiksuota 3O-4O cm storio tamsiai pilkas juodžemis. Jokių radinių jame nerasta, išskyrus smulkius degėsių pėdsakus. Atrodytų, kad tai natūraliai susiklostęs miško dirvožemio sluoksnis. Įsikūrus miestui, virš miško dirvožemio pradėjo formuotis archeologiniai sluoksniai. XVI-XVII a. susiformavo apie 7O-9O cm storio kultūrinio sluoksnio klodai.

Pirminio užstatymo fragmentai buvo rasti prie dabartinės Vilniaus gatvės, perkasose Nr. 1-5. Tai XVI-XVII a. medinių pastatų pamatai, sumūryti iš lauko riedulių, rištų kalkių skiedinių. Pilno pastatų dydžio ir išplanavimo nepavyko išsiaiškinti, nes trukdė prie Vilniaus ir Maironio gatvių nutiesti ryšių kabeliai ir augantys medžiai. Pastatų pamatai buvo rasti keliuose kultūrinio sluoksnio horizontuose. Atrodytų, kad tyrinėtame sklype pastatai buvo perstatomi nesilaikant sklype buvusio pirminio pastatų plano.

Archeologiniais tyrimais nustatyta, kad Virbalis buvo suplanuotas ir pastatytas dauboje. Š sklypo dalyje, rasto medinio

užstatymo zonoje, prie dabartinės Vilniaus gatvės, kultūrinio sluoksnio klodų storis yra 2,1-2,3 m. Į P pirminis žemės paviršius kyla ir ties pietine sklypo riba yra 1,2-1,3 m gylyje.

Daugiausia archeologinių radinių buvo rasta perkasose prie Vilniaus gatvės. Tai puodyninių, plokštinių koklių ir buitinės keramikos šukės, datuotinos XVI-XVII a. Pagal keramikos dirbinių žiedimo technologiją ir ornamentiką atrodytų, kad jie gaminti vietoje. Kartu buvo rastos kelios puodyninių koklių ir indų šukės, kurios buvo įvežtos iš Prūsijos.

Perkasoje Nr. 3, apatiniame kultūrinio sluoksnio klodo horizonte, rasta duobė, užpilta juodžemiu su degėsiais. Joje rasta virimo puodų šukių, kurios petelių srityje puoštos vertikaliomis įkartėlėmis ir banguotų linijų ornamentu. Taip pat rasta ir redukcinėje aplinkoje degtų puodynių šukių. Remiantis analogiška centrinės Lietuvos miestų ir miestelių archeologine medžiaga, jas reiktų datuoti XV a. Galbūt, prieš išplanuojant Virbalį, šioje vietoje buvo ankstyvesnė gyvenvietė.